

JÄRNVÄGSBRO ÖVER SUNNESUNDET

Staffan von Arbin

Rapport 2007:55

JÄRNVÄGSBRO ÖVER SUNNESUNDET

UNDERVATTENSARKEOLOGISK BESIKTNING AV ETT VATTENOMRÅDE
I SUNNE, VÄRMLAND

Staffan von Arbin

Rapport 2007:55

BOHUSLÄNS MUSEUM

Rapport från utförd arkeologisk undersökning

IDENTIFIERINGSUPPGIFTER

Dnr	431-5042-2007	Eget Dnr	427-2007	Kontonr	B206		
Socken/stad	Sunne	Sn/stadsnr	2185	FornLnr.			
Landskap	Värmland	Län	Värmland	Kommun	Sunne		
Trakt, kvarter, fastighet	Vattenområde i Sunnesundet		Ekonomisk karta			11D7a	
x-koord	6638358	y-koord	1351122	Nivå (lägsta)	60	(högsta)	65

UNDERSÖKNINGENS ART OCH OMFATTNING

Typ av exploatering	Brobyggnation	Kod	
Typ av undersökning	Besiktning	Kod	
Uppdragsgivare	Banverket Göteborg, Box 1014, 405 21 Göteborg	Ansvarig institution	Bohusläns museum
Fältarbetet from	2007-06-21	tom	2007-06-21
Fältarbetsledare	Staffan von Arbin	Antal dagar	1

	yta	volym	schakt	ext. yta	tim. grov	ark	maskin
Beräknad	0	0	0	200	0	16	0
Undersökt	0	0	0	200	0	16	0

UNDERSÖKNINGSOBJEKT OCH UNDERSÖKNINGSRESULTAT

Uppgifter ur RAÄ:s fornLreg.:	Art av fornL.		Kod	
Undersökningsresultat			Kod	
Uppgifter ur RAÄ:s fornLreg.	Anläggningar, typ/form/antal i kod och klartext:			

Undersökningsresultat	Bro (1), Fångstanläggning övrig (1)
-----------------------	-------------------------------------

Datering i kod och klartext	11 Nyare tid
-----------------------------	--------------

Undersökning avslutad?	Fornlämning tidigare undersökt?	Införd på ekonomisk karta?
☒	☐	☐
Kvarstår lagskydd för icke-undersökt del av fornlämning?	Fornlämning registrerad av RAÄ?	Antecknad i fornregister? (fylls av FR)
☒	☐	☐

Datum:

Fältarbetsledarens underskrift

Rapport från utförd arkeologisk undersökning

Beskrivning:

Bakgrund

Bohusläns museum har på uppdrag av Banverket Göteborg gjort en undervattensarkeologisk besiktning i Sunnesundet, Värmland. Bakgrunden är en planerad ombyggnation av den befintliga järnvägsbron över sundet, vilken kommer att innebära såväl temporära som permanenta ingrepp i botten. Den undervattensarkeologiska besiktningen syftade till att bedöma förutsättningarna för förekomst av okända fornlämningar inom det berörda exploateringsområdet, och därmed också behovet av eventuella ytterligare antikvariska insatser. Sunnesundet är ca 30 meter brett i höjd med den aktuella bron och vattendjupet uppgår som mest till 4,5 meter. Bottensubstratet består till övervägande del av morän, men längs stränderna förekommer även områden med silt.

Metod och genomförande

Arbetet omfattade okulär besiktning med dykare. Dykningen utfördes med livlina och dyktelefon i enlighet med Arbetsmiljöverkets föreskrifter. Besiktningen tog en dag i anspråk och genomfördes den 21 juli 2007. Strömmen var vid besiktningstillfället obetydlig och sikten 1-2 meter.

Resultat

Besiktningen resulterade i upptäckten av tre tidigare okända anläggningar vilka bedöms vara av antikvariskt intresse (A1–A3). Dessutom påträffades ett lösfynd i form av en del av en glasflaska av 1600-talstyp.

A1 och A2 utgörs av stenfyllda kistor i knuttimmerkonstruktion. Båda anläggningarna ansluter till befintliga brofundament och tolkas som lämningar efter en äldre bro. Kistorna är kraftigt nedbrutna och stenfyllningen delvis utrasad. På den omgivande botten finns mycket löst liggande timmer. En del av detta är sannolikt sjunktimmer som tillkommit genom flottning och naturlig avsättning, medan annat troligen kan knytas till de nämnda anläggningarna.

A3 utgörs av ett område med ett antal klena pålar vid det norra brofästet. Pålarna är vertikalt nedslagna i botten och kraftigt eroderade. Genom underhandskontakt med länsstyrelsen inhämtades tillstånd till provtagning för 14C-analys av en påle. Analysen gav resultatet 160 +/- 30 BP, vilket kalibrerat innebär en datering inom intervallet 1660-1950 AD (1 sigma) med störst sannolikhet för perioden 1720-1810.

Slutsats

Både den påträffade brolämningen och den förmodade fiskeanläggningen är enligt Bohusläns museums uppfattning att räkna som fasta fornlämningar. Med hänsyntill exploateringsens karaktär samt de berörda fornlämningarnas art, ålder och bevarandegrad, gör dock museet bedömningen att ytterligare antikvariska insatser inte är nödvändiga.

Bilagor

Bilaga 1. Karta över exploateringsområdet med observerade fynd och anläggningar

Bilaga 2. Fotobilaga

Bilaga 3. Dateringsattest

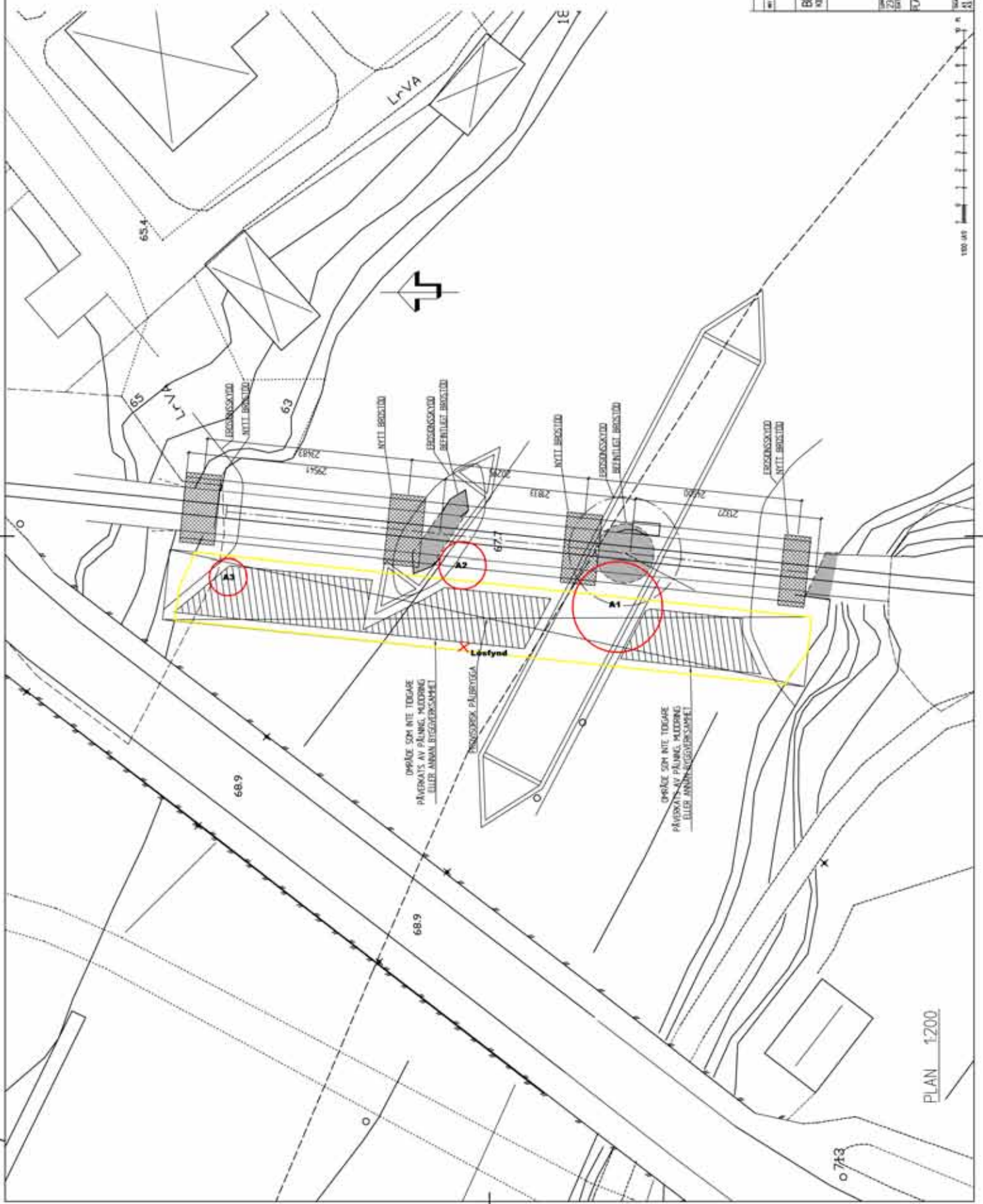
Bilaga 1

2007-03-30

ARBETSMATERIAL
 BRO ÖVER SUNNESINDET
 KL. - TORSBY, AM 41 + 210

SWECO VBI
 ARBETSLEDARE
 A. ÅGÖSSON | E. LÖN
 PLAN FÖR KULTURUTREDNING

PLAN 1:2000

Bilaga 2

Fig. 1. Norra delen av besiktningsområdet. Foto från SV. Anläggning 3 är belägen omedelbart utanför det gräsbevuxna strandpartiet i bildens vänstra del.
Foto: Staffan von Arbin/Bohusläns museum.

Fig. 2. Södra delen av besiktningsområdet. Foto från NV.
Foto: Staffan von Arbin/Bohusläns museum.

Fig. 3. Den upptagna pålen från anläggning 3.
Foto: Staffan von Arbin/Bohusläns museum.

Fig. 4. Detaljbild av samma påle som i figur 3, vilken visar den tillspetsade änden.
Foto: Staffan von Arbin/Bohusläns museum.

Bilaga 3a

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Göran Possnert

Besöksadress:
Ångströmlaboratoriet
Lägerhyddsvägen 1
Rum 4143

Postadress:
Box 529
751 20 Uppsala

Telefon:
018 - 471 30 59

Telefax:
018 - 55 57 36

Hemsida:
<http://www.angstrom.uu.se>

E-post:
Goran.Possnert@Angstrom.uu.se

Uppsala 2007-08-24

Staffan von Arbin
Bohusläns museum
Box 403
451 19 UDDEVALLA

Resultat av ^{14}C datering av trä från Värmland.

Förbehandling av trä:

- 1 % HCl tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten) (karbonat bort).
- 1 % NaOH tillsätts (8-10 timmar, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före acceleratorbestämningen av ^{14}C -innehållet förbränns det intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO_2 -gas, som i sin tur konverteras till fast grafit genom en Fe-katalytiskreaktion.

I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

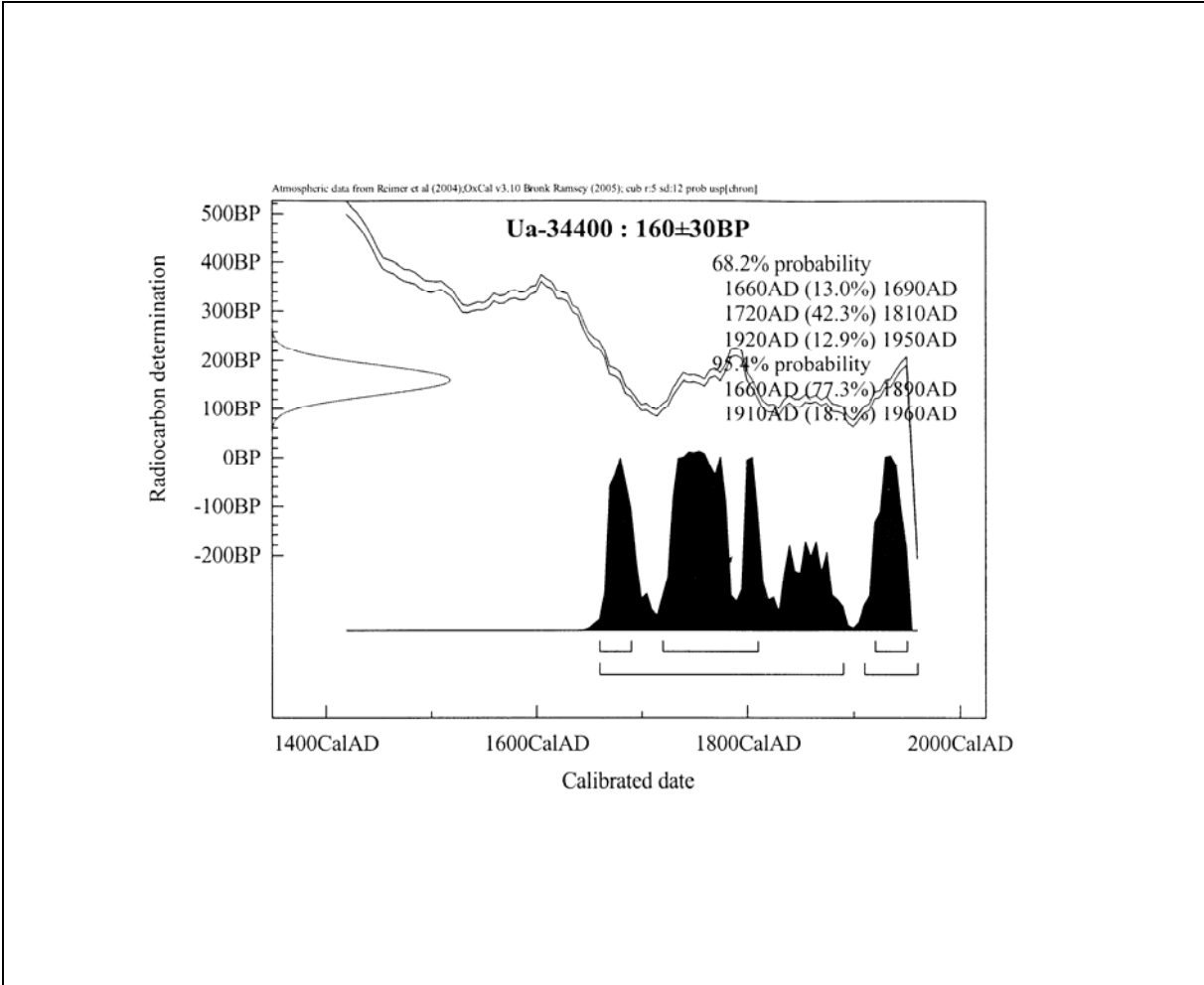
RESULTAT

Labnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}$ ‰ PDB	^{14}C ålder BP
Ua-34400	Sunesundet 1	-28,2	160 ± 30

Med vänlig hälsning

Göran Possnert/Maud Söderman

Bilaga 3b

JÄRNVÄGSBRO ÖVER SUNNESUNDET

Staffan von Arbin

Rapport 2007:55